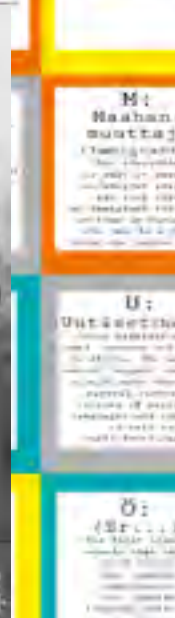

Afriikka Suomessa -opetusmateriaali

JOHDANTO

Afrikka Suomessa -opetuspaketti on laadittu Työväenmuseo Werstaalla vuonna 2015 esillä olleen Afrikka Suomessa -näyttelyn pohjalta. Näyttely toteutettiin Werstaan ja Tampereen yliopiston yhteistyönä. Näyttelyn käsikirjoitti YTT Anna Rastas Tampereen yliopistosta. Näyttely kertoi afrikkalaisten diasporasta Suomessa esittelemällä Afrikasta tulleiden ja afrikkalaisten jälkeläisten historiaa, yhteisöjä ja arkea. Samalla näyttely rakensi kuvaa siitä, miten afrikkalaistaustaisten ihmisten läsnäolo on muuttanut suomalaista kulttuuria ja yhteiskuntaa. Näyttelyn tavoitteena oli kyseenalaistaa niin suomalaisuutta kuin afrikkalaisuuttakin koskevia vanhentuneita, yksipuolisia ja eriarvoistavia ajattelutapoja. Afrikka Suomessa -näyttelyn suunnitteluun ja tekemiseen osallistui kaikkiaan lähes kaksisataa ihmistä ja yhteisöä. Tämä opetuspaketti sisältää vain osan näyttelyn aineistosta, pakettiin on myös lisätty muita aineistoja.

Opetuspaketin kokoaminen ja tehtävät:
Wisam Elfadl, museolehtori,
Työväenmuseo Werstas
Hanna Niittymäki, opettaja,
Maailmankoulun koordinaattori,
Rauhankasvatusinstituutti

Opettajalle

TIETOA

Tämä nettimateriaali sisältää osan näyttelyn aineistosta. Mukana on esimerkiksi lyhytdokumentteja, elokuvia, valokuvia ja radio-ohjelmia. Tehtävät sopivat parhaiten yläkoululaisille ja toiselle asteelle, mutta osa on sovellettavissa myös alakoululaisille. Tehtävät on luokiteltu myös oppiaineittain. Sopivia sisältöjä löytyy etenkin äidinkieleen, historiaan, yhteiskuntaoppiin, matematiikkaan, maantieteeseen, musiikkiin, elämänskatsomustietoon, uskontoon, kuvataiteeseen ja

KOETTAVAA

TEHTÄVÄÄ

terveystietoon. Materiaali kattaa monia globaalikasvatuksellisia teemoja ja sen tavoitteena on avartaa oppilaiden maailmankuvaa ja rohkaista heitä toimimaan oikeudenmukaisemman maailman puolesta.

Afrikka Suomessa – The African Presence in Finland

Afrikkalaisten diasporasta on viime vuosikymmeninä tullut osa suomalaista yhteiskuntaa. Sana diaspora viittaa ryhmiin, jotka ovat lähteneet joltain alueelta ja asettuneet eri puolille maailmaa, mutta tuntevat yhteenkuuluvuutta yhteisen historian tai yhdessä jaettujen kokemusten vuoksi. Suomeen on muuttanut Afrikasta yli 30 000 ihmistä. Afrikkalaisten diasporaan kokevat kuuluvansa myös monet Yhdysvalloista, Latinalaisesta Amerikasta ja muualta Euroopasta tänne asettuneet afrikkalaisten jälkeläiset ja yhä useammat täällä syntyneet suomalaiset. Ennakkoluulojen ja rasmin vastustaminen on kaikkialla maailmassa yhdistänyt ihmisiä ja rakentanut paikallisia diasporakulttuureita. Diasporayhteisöissä ihmisillä voi kuitenkin olla hyvin erilaisia siteitä Afrikkaan. Myös heidän suhteensa afrikkalaisuuteen sekä globaaleihin diasporakulttuureihin vaihtelevat.

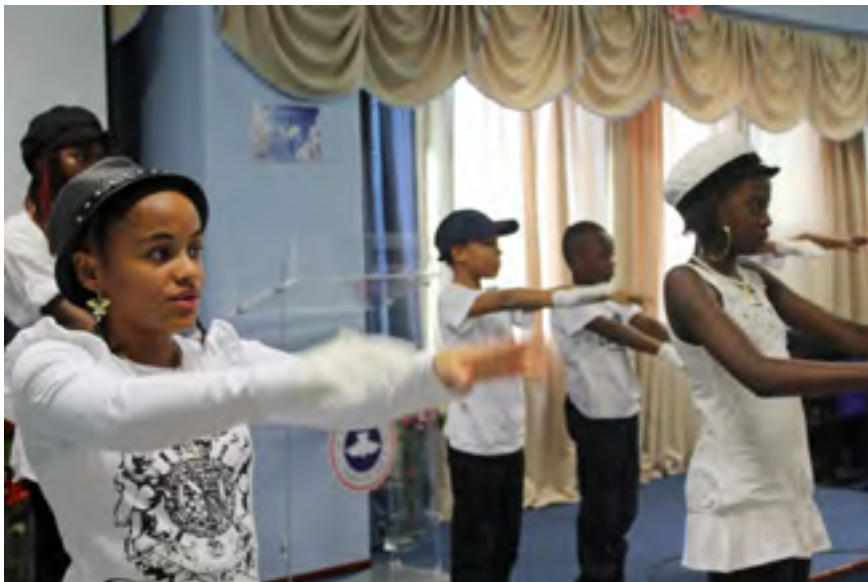
CURLS,
CURLS, CURLS...

Teksti ja kuvat/Text and photos:
Anna Airikkala-Eghaghara

Identiteetti

Suomessa elää kymmeniä tuhansia perheitä, jotka haastavat vanhoja näkemyksiä suomalaisuudesta. He ovat meikäläisiä, mutta heillä on siteitä myös muihin maihin, kansoihin ja kulttuureihin. Jotkut vaalivat yhteyksiä vanhaan kotimaahan, afrikkalaisiin sukulaisiin ja kulttuureihin. Toisille Afrikka on vieras, mutta silti merkityksellinen.

Kuva: Charmaine Ajao

Lieksalaisia-video

Oppiaine: äidinkieli, suomi, yhteiskuntaoppi, uskonto, ET

Tehtävä: Dokumentin katselu ja analysointi.

1. Pohtikaa videolla esiintyneiden ihmisten vahvuuksia ja pärjäämisen avaimia.
2. Ottakaa selvää, mitä tarkoitetaan kotoutumisella.
3. Millaisista asioista ihmisen identiteetti voi rakentua?
4. Voiko ihminen olla samanaikaisesti lieksalainen, suomalainen ja somali?
5. Tutkikaa filmin henkilöiden selviytymistapoja, esimerkiksi heidän reaktioitaan rasismiin. Miettikää mitä hyvää ja mitä huonoa voi seurata humoristisesta suhtautumisesta?
6. Kuvatkaa lyhyitä filmejä omasta arjesta ja juhlasta.
7. Kirjoittakaa kirjeitä filmissä esiintyneille ihmisille.

Uussuomalaisia

Oppiaine: äidinkieli, suomi, yhteiskuntaoppi, uskonto, elämäkatsomustieto

Tehtävä: Videon ja tekstien analysointi.

Oman elämän kartoittaminen tukikysymysten avulla (kohta 3.). Itsestään voi kysymysten tuella tehdä vaikka käsitekartan tai kirjoitelman.

1. Tutustukaa Prinssi Jusufin videoon **Prinssille morsian**. Pohtikaa, millaisia mielikuvia se välittää suomalaisuudesta ja suomalaisten asenteista afrikkalais-taustaisiin ihmisiin.

2. Lukekaa Warda Ahmedin kirjoitus Sori vaan kaverit, mutta olen somali **Normit nurin, älä olet** -julkaisussa sivulla 19. Laatikaa esitys siitä, miten Suomen ja valtaväestöön kuuluvien ihmisten pitäisi muuttua, jotta Warda voisi tuntea itsensä suomalaiseksi. Pohtikaa sekä yhteiskunnan rakenteita, että yksilöiden välisiä suhteita. Selvittäkää, mitä tarkoittavat käsitteet interkulttuurinen ja assimilaatio.

4. Kuka minä olen? Vastaa seuraaviin kysymyksiin.

- Millainen lapsuus sinulla on/oli?
- Millainen perheesi on?
- Mikä on perheellesi tärkeää?
- Mikä on sinulle tärkeää?
- Mitä vanhempasi tekevät työkseen?
- Miten asut?
- Millainen on elämäntyyli?
- Mikä yhdistää sinua ja ystäviäsi?
- Mitkä asiat pelottavat sinua?
- Mitä odotat tulevaisuudelta?
- Mistä et haluaisi luopua?

Kuva: Warda Ahmed

6.

Huiveja ja kiharoita

Oppiaineet: äidinkieli, suomi, terveystieto, elämäkatsomustieto, kuvataide

Tavoite: Pohtia kauneushanteita ja ulkonäön merkitystä identiteetin rakentamisessa.

Tehtävä:

- Lukekaa Wardan ja Maryanin **blogi-teksti** huivin käytöstä. Keskusteluun sopivia kysymyksiä: Uskotko musliminaisten oikeuteen ja kykyyn määrätä omasta pukeutumisestaan? Herättääkö huivi sinussa aggressiota tai pelkoa? Voitko kuvitella huivin käyttäjän tasaveroisena toimijana sinun kansasi? Voiko huivi olla myös muotia ja kaunis asuste?
- Tutustukaa Koko Hubaran **Ruskeat tytöt -blogiin**. pohtikaa, millaisia eroja suomalaisen ruskeaihoisen ja vaaleaihoisen ihmisen elämässä voi olla.
- Lukekaa kirjoitelma **Curls, curls, curls**. Miten erilaiset hiukset näyttäytyvät mediakuvastossa? Pidetäänkö tietynlaisia hiustyyppisiä ja -tyylejä parempina kuin toisia? Tehkää sarjakuvia, joissa pohditte erilaisia kauneuskäsityksiä Suomessa ja muualla maailmassa. Ohjeet ruohonjuurisarjakuvan tekoon löydät **worldcomicsin** sivuilta.

VTS eli Visual Thinking Strategies

Kuvaa tarkastellaan ensin hiljaisuudessa muutama minuutti. Sitten ohjaaja kysyy: Mitä kuvassa on meneillään? Katsoja kerrallaan saa halutessaan vuorollaan kertoa havaintojaan. Ohjaaja osoittaa kuvasta aina sitä kohtaa, jota havainto koskee ja toistaa havainnon jälkeen, sanomalla asiat toisin eli tekemällä parafraasin. Parafraasi voi myös viedä havainnon konkretiasta abstraktimmalle tasolle. Ohjaaja pysyy neutraalina eli ei arvota havaintoja (ei sano esimerkiksi "hyvä" tms.). Jos kertoja tekee jonkin tulkinnan (esim. "tuo nainen on iloinen") ohjaaja kysyy: Mikä sai sinut ajattelemaan, että hän on iloinen? Sen jälkeen voi taas kysyä, mitä muuta kuvassa on meneillään. Kuvan katseluun menee aikaa noin 15-20 minuuttia. Lopussa ohjaaja ei esitä omaa tulkintaansa, eikä tee yhteenvetoa, vaan ainoastaan kiittää kommentteista.

Kuvien tarinat -materiaalista löytyy sivulta 20 artikkeli VTS-menetelmästä.

7.

Huber & Saarikko: Suukkoja

Mitä kuvassa on meneillään?

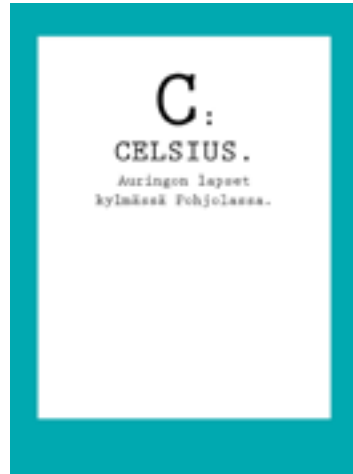
Oppiaineet: äidinkieli, suomi, kuvataide

Tehtävä: Katsokaa hääkuva VTS-menetelmän mukaisesti (kts. info) tai seuraavien kysymysten valossa.

1. Mitä tässä kuvassa on meneillään?
2. Mitä kuvassa on? Mitä kuvassa ei näy/ole?
3. Millainen tunnelma kuvassa on? Mikä sen aiheuttaa?
4. Onko kuva totta?
5. Miksi kuva on otettu?
6. Kuka kuvan on ottanut? Kenen näkökulmasta kuva on otettu?
7. Onko sinun elämässäsi jotain samaa kuin tuossa kuvassa? Mitä?
8. Voitko oppia jotain tästä kuvasta?
9. Millaisia haaveita kuvan henkilöillä voisi olla? Onko sinulla samanlaisia haaveita?
10. Pohdi häiden merkitystä. Keitä häihin kutsutaan? Millaisia perinteitä häihin liittyy? Etsi tietoa eri kulttuureiden hääperinteistä.

Hääkuva, Nina-Maria Oförsagd/Helinä Rautavaaran museo

“Nykyään monet lapset elävät etnisesti monikulttuurisessa ympäristössä. Keskustelu kulttuuriroista, ennakkoluuloista ja rasismista on heille arkipäivää.”

Adoption aakkoset: Meron Heiro, Matias Heiro

Elämäni aakkoset

Oppiaineet: äidinkieli, suomi, ruotsi, muut kielet
Tehtävä: Miettikää, millaisille arvoille oma elämä rakentuu. Laatkaa omat aakkoset: näkökulmana esim. identiteetti tai oman elämän tärkeät asiat. Työ voidaan tehdä yksilötyönä tai pienryhmissä. Tuotoksesta voi koota myös luokan yhteiset aakkoset seinälle. Aakkosista nousseista ajatuksista voi tehdä kirjoitelmia, runoja tai räppejä. Keskustelkaa niistä lopuksi joko yhteisesti tai pienryhmissä.

Unelmien kylä

- **Oppiaine:** historia, yhteiskuntaoppi, maantieto, äidinkieli, suomi, uskonto, elämäkatsomustieto
- **Kuvaus:** Ideoidaan ryhmissä unelmien kylä, jossa kaikkien olisi hyvä elää. Kylän kuvaus voidaan toteuttaa mindmap- tai kollaasitekniikalla.
- **Tavoitteet:** Havaita, millaisia elementtejä ihmisen hyvään elämään kuuluu. Tulla myös tietoisiksi siitä, että ihmisillä on erilaisia haluja ja tarpeita.
- **Tarvikkeet:** Fläppipaperia, lehtiä leikeltäväksi, saksia, liimaa, tusseja, post-it-lappuja
- **Ohje:** Oppilaille annetaan seuraava ohje avuksi kylän ideointiin.
Kylä on omavarainen. Se sijaitsee joko Suomea tai päivän-tasaajan Afrikkaa vastaavalla ilmastovyöhykkeellä. Miettikää ensin, millaisia ammatinharjoittajia kylä tarvitsee. Miettikää, millaisia asumismuotoja siellä voisi olla. Mitä eri kyläläiset haluavat tehdä vapaa-ajallaan? Mistä he unelmoivat? Miettikää niitä asioita, jotka tekevät ihmisten elämästä hyvää ja toisaalta niitä, jotka estävät hyvän elämän toteutumisen. Keksikää kyllälenne nimi. Kylänne toivottaa uudet asukkaat tervetulleeksi. Miettikää, miten autatte uusia ihmisiä pääsemään hyvän elämän alkuun kylässänne.

Samuel

- **Oppiaineet:** äidinkieli, suomi, elämäkatsomustieto, kuvataide
- **Tehtävä:** Katsokaa Naima Mohamudin fiktiivinen lyhytelokuva [Samuel](#). Tutustukaa Yhteiset lapsemme ry:n tuottamaan [Ole rohkea ja reilu- opetuspakettiin](#), jossa on eri luokkasteille suunniteltuja syventäviä kysymyksiä, toiminnallisia tehtäviä sekä ryhmäkeskusteluja liittyen elokuvaan.

Hyviä uutisia

- **Oppiaine:** Yhteiskuntaoppi
- **Tehtävä:** Tutustukaa Lieksa- ja Koivula-julisteisiin sivulla 11. Kirjoittakaa kuvitteellisia hyviä uutisia tai tarinoita Suomeen tänä vuonna tulleista turvapaikanhakijoista vuonna 2030.

nemaiset

NENAISET.FI

3 SUOMEN SUURIN NAISTEN V
5.2.2017 14,90 €

HASSAN ABDI

"TAIDE TEKEE
HYVÄÄ SIELULLE."

Kuva: Sini Hollström

**Toimittaja vieraili
toimitusjohtaja, taiteenkerääjä
Hassan Mohamed Abdin
kotona Lieksassa.**

Pihamaa Pielisen rannalla Lieksassa on suuri, kaunis ja siististi hoidettu. Vanhat koivupuut reunustavat talon seinämää. Aallot loiskuvat rantaan, jossa keinu yksinäinen moottorivene.

Talo on tehty kivistä, erikoisen mallinen mutta huomiota herättämätön. Aivan ensimmäisenä ei tule mieleen, että talon omistaja on tunnettu yritysjohtaja ja miljonääri.

Ei välttämättä luksusasunto, mutta hyvällä maulla sisustettu viihtyisä koti, jossa on paljon taide-esineitä ja tauluja. Tilaa on runsaasti, taloon saattaisi vaikka eksiä.

Talon isäntä odottaa taidegalleriassaan: toimitusjohtaja, taiteenkerääjä Hassan Mohamed Abdin, 57. Lupsakan oloisella miehellä on iloinen pilke silmäkulmassaan. Tämän haastattelun seurassa ei tarvitse jännittää. Kahvin kanssa tarjolla on uunituoretta sambusaa – oman leipomon uunissa leivottua.

Hassan Abdi: "Art is good for your soul."

A journalist visited CEO and art collector Hassan Mohamed Abdi in his home in Lieksa.

The yard by the Lake Pielinen is spacious, beautiful and well-kept. The house is made of stone, it has a unique, but modest, character. The master of the house, Hassan Mohamed Abdi, 57 waits for us in his art gallery. He has a twinkle in his eye, when he serves us coffee with sambusas – freshly baked at his own bakery.

11.

Koivulan Sanomat

AFRIKKA SUOMESSA

Koivula 23.4. 2017

Numero 13 62. vuosikerta 1,60 euroa

Fadumo Mohamed kaupunginjohtajaksi

Koivulan uusi kaupunginjohtaja Fadumo M. Mohamed
KUVA: SINI HOLLSTRÖM

Fadumo Mohamed ryhtyy johtamaan kaupunkia, jonka palveluksessa on työskennellyt jo kymmenen vuotta.

Koivulan kaupunginjohtajaksi on valittu Fadumo M. Mohamed.

37-vuotias Mohamed siirtyy tehtävään kaupungin talousjohtajan virasta.

Kaupunginhallitus esitti Mohamedin valintaa yksimielisesti. Valtuustossa päätökseen jätettiin yksi eriävä mielipide, joka koski asian valmistelutapaa.

Mohamed on työskennellyt Koivulan kaupungin palveluksessa kymmenen

vuoden ajan muun muassa talouspäällikkönä, kaupunginkamreerina ja perusturva-johtajan sijaisena.

Syntyisin Mohamed on Koivulasta. Hän on koulutukseltaan terveystieteen maisteri ja sairaanhoitaja.

Syntyisin Mohamed on Koivulasta

Fadumo Mohamed, 37 has been appointed mayor of Koivula.

Fadumo Mohamed has ten years of combined experience working as a financial manager, city treasurer and vice head of social and health services at the city of Koivula.

She was born in Koivula, and has a master's degree in health sciences, and is a certified nurse.

Ensimmäisiä afrikkalaisia Suomessa

Nykyisen Suomen alueella on asunut afrikkalaisia jo ennen Suomen itsenäistymistä. Suomalaiset lähetystyöntekijät toivat joitain lapsia Suomeen 1880-luvulla. Afrikkalaisia opiskelijoita oli Suomessa jo 1950-luvulla, mutta vielä 1970-luvullakin heitä oli vain vähän, pääosin Helsingissä. Vasta 1980-luvulla afrikkalaisten opiskelijoiden määrä alkoi kasvaa ja Suomeen alkoi muuttaa enemmän afrikkalaisia myös perhesyistä, suomalaisten puolisoiksi ja adoptioiden myötä. Avioliittojen seurauksena Suomeen muutti myös afrikkalaisten diasporaan samaistuvia amerikkalaisia ja brittejä.

Vielä 1980-luvulla afrikkalaiset ja heidän jälkeläisensä joutuivat monenlaisen huomion kohteiksi. Aina 1990-luvun loppupuolelle asti heitä nimettiin julkisuudessa sanoilla, joita nykyään pidetään halventavina ja sopimattomina. Ensimmäiset suuremmat afrikkalaisyhteisönsä Suomi sai vasta 1990-luvulla, kun Somalian sisällissodan seurauksena Suomeen saapui tuhansia pakolaisia. Heitä on tullut myös esimerkiksi entisestä Zairesta, Sudanista ja Ruandasta. Viime vuosina erityisesti afrikkalaisten opiskelijoiden määrä on kasvanut.

Regassa Birrin kotialbumi.

Radiokuunnelmat

Oppiaineet: historia, yhteiskuntaoppi, äidinkieli, suomi
Tehtävä: Kuunnelkaa Yle Areenasta radiokuunnelmat Afrikasta Suomeen muuttaneista ihmisistä.

Osa 1: Rosa Clay, esitetty 30.1.2010, kesto 9,13

Osa 2: Saeed Nassir ja Joseph Owindi, esitetty 6.2.2010, kesto 8,50

Osa 3: Fouad Hanafi-Eweiss, esitetty 13.2.2010, kesto 7,34

Osa 4: Regassa Birri, esitetty 20.2.2010, kesto 9,29

Ennen radio-ohjelmien kuuntelua annettavat pohdintakysymykset:

1. Valitse yksi henkilö ja kuuntele hänen tarinansa.
2. Mitkä olivat henkilön elämässä hyviä asioita ja millaisia murheita tai huonoja asioita hänen elämäänsä liittyi?
3. Mieti, jos henkilö muuttaisi Suomeen vasta nyt, millaista hänen elämänsä olisi, millaisia haasteita hän voisi kohdata? Oppilaille voi jakaa vaikka kahdenvärisiä postitappuja, joihin he kirjaavat hyviä asioita ja haasteita kuuntelun aikana.

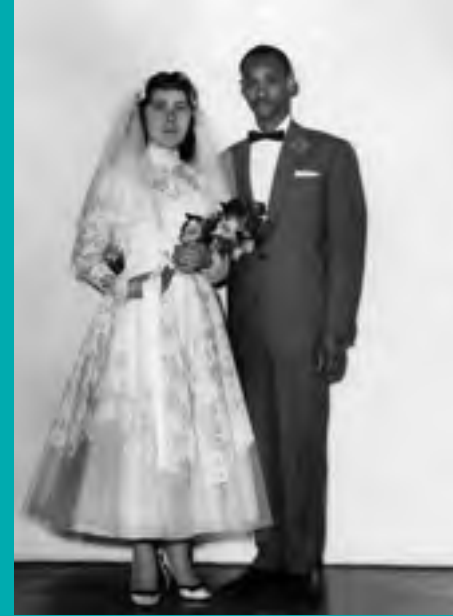
Lisätehtäviä kuuntelun jälkeen:

1. Tehkää omia radio-ohjelmia ryhmissä. Haastatelkaa vanhempaa ihmistä, joka on joskus muuttanut maasta toiseen, maaseudulta kaupunkiin tai kaupungista maalle. Ideoikaa haastattelukysymyksiä, jotka tuovat esiin myös muuttamiseen liittyneitä tunteita.
2. Ideoikaa draamallisia harjoitteita Suomeen muuttaneiden afrikkalaisten tarinoista.
3. Eläytykää Suomeen muuttaneen ihmisen elämään esim. 1800- tai 1960-luvulla ja kirjoittakaa kirje kotiseudulenne, jossa kerrotte miltä Suomi ja suomalaiset vaikuttavat.

Rosa Lemberg kuvassa oikealla.
Vapriikin kuva-arkisto.

Rosa Emilia Lemberg, os. Clay syntyi vuonna 1875 nykyisen Namibian alueella. Hän tuli Suomeen 1888 lähetyssaarnaajapariskunta Karl ja Ida Weikkolinin mukana. Hän kouluttautui Sortavalan seminaarissa opettajaksi ja työskenteli opettajana eri paikoissa, kuten Tampereella vuosina 1901-1904. Muutettuaan Yhdysvaltoihin vuonna 1904 hän avioitui toisen suomalaissiirtolaisen, Lauri Lembergin kanssa ja toimi aktiivisesti Amerikan suomalaisten yhteisöissä kuoronjohtajana, teattereissa ja siirtolaislasten suomen kielten opettajana. Hän oli myös ammattiyhdistysaktiivi.

Raili Lehdon kotialbumi.

Somaliasta Iso-Britanniaan muuttanut Saeed Nassir asettui Suomeen 1950-luvulla avioituttuaan suomalaisen Raili Tiukkasen kanssa. Hän työskenteli ravintolatyöntekijänä muun muassa Tampereen kaupunginhotellissa.

Fouad Hanafi Eweissin kotialbumi

Egyptistä Ruotsin kautta Suomeen vuonna 1970 tullut Fouad Hanafi Eweiss on tehnyt pitkän työuran ravintola-alalla. Hän perusti Tampereen ensimmäisen Kebab-ravintolan vuonna 1982.

Regassa Birrin kotialbumi

Regassa Birri tuli Suomeen 1970-luvulla Etiopiasta stipendiaattiopiskelijana Tampereen yliopistoon. Hän on toiminut yrittäjänä, opettajana, kunnallispolitiikassa ja vapaaehtoistyöntekijänä monikulttuurisuus- ja maahanmuuttajatyötä tekevissä järjestöissä sekä sovittelutoiminnassa.

Joseph Owindi.
Kuvaaja: Antero Tenhunen

Joseph Owindi tuli Suomeen Keniasta vuonna 1963. Hän oli Tampereen yliopiston ensimmäinen afrikkalainen opiskelija. Valmistuttuaan yhteiskuntatieteiden maisteriksi, hän palasi Keniaan 1970-luvulla. Keniassa hän toimi valtion virkamiehenä sekä kansainvälisen työjärjestö ILO:n palveluksessa.

Näin suomalaiset minulle. Ja jatkossa seuran aina vaan parempaa.

— Oikeastaan voisi olla mukavaakin ottaa aurinkoa ja tulla yhtä mustaksi kuin te.

Jotkut pyrkivät koskettelemaan tukkaani. Erityisesti suomalaiset suomalaiset miehet tekevät niin ja jotkut jopa yrittävät suudella minua. Entä sitten tytöt?

— Voinko mä koskettaa sun tukkaas? Kuule musta poika, enks mä sais? Olis kivaa saada kihara muistoksi.

Tytöt pyrkivät läheisessä keskustelussa tai intiimissä tilanteissa silittelemään päätäni. Jotkut kujeilijat keksivät, että he saavat sähköiskun hiuksistani.

— Onpas sulla kihara tukka! Kasvauko se ollenkaan. Vai syönyt sä tollanen päässä?

— Miksei se kasvaisi, minä sanon.

— Kampaat sä sitä koskaan? Tai leikkaatko?

— Tottakai.

— Onko siltä mitään hyötyä? Parasta kuule olis että antasit sen kasvaa ja tekisit siitä kaavun itselles talven varalle, hihättävät tytöt. Nähdessään kamman kädessäni he huutavat toisia katsomaan, kuinka ihme-elävä Afrikasta kappaa tukkaansa.

Kun menen parturiin — joista useimmat ovat naisia — haluavat nämä ensiksi pestä tukkaani. Ehkä he eivät ole ennen leikanneet mustan miehen tukkaa. Sitten he kampaavat hiukseni juuria myöten ja kyllistelevät silmiäni nähdäkseen, tekeekö kampaaminen kipeää. Ja tukan kanssa reuhominen kestää.

Silloin tällöin leikkaankin tukkaani itse kahden peilin avulla. Tai pyydän jotakin afrikkalaista ystäväni leikkaamaan sen.

Eräät iloiset baluavat hintaan mihin tahansa raaputtaa poskeani nähdäkseen, eikö väri sentään irtoaisi pinnastani.

— Jumalaut. Musta miehän on ihminen, luomaottaa joku sitten irvistellen. Vitsiniekat kehottavat minua menemään saamaan pesettämään värin iholtani. Toiset ihmettelevät, miten minä punastun.

— Kun meikäläinen punastuu, se tulee punaseksi tai vaaleenpunaseksi. Mites sulle käy?

Mieleeni palaa katkerana tapaus Marian sairaalassa Helsingissä. Naispuolinen apuhoitaja pesi minua kylpyammeessa ja suihkutti tukkaani erittäin lämpimällä vedellä. Suihkun jälkeen hän riensi ovelle ja kailotti virkasisarilleen:

— Hei. Tuus kattoon kun musta kaveri pesee tukkaansa.

Sävähdin tuskasta. Vihaiset sanat pyrkivät huulilleni kun katsahdin heihin kylmästi. Onneksi sanat jäivät sanomatta. Työläisravintolassa Tampereella puolestaan vanhat tarjoilijat saattoivat tulla pöytäni kysymään mitä haluaisin juoda ja samalla ryhtyä tutkimaan hiuksiani ja jopa kutsua työtoverinsakin paikalle löytöä ihastelemaan.

Uscasti saan kuulla olevani suomalaisista poikkeava ihminen. Täydellisesti poikkeava. Ja että olen todella peloton urho eläessäni täällä täysin toisenlaisessa ympäristössä toisenkaltaisten asukkaiden keskuudessa.

Lopulta tietysti rupesin ajattelemaan että olenkin poikkeava — en vain siksi, että näytän erilaiselta ja puhun toisenlaista kieltä, vaan myös siksi että olen omien ympäristötekijöideni luote; olen kasvanut erilaisessa ilmastossa toistenlaisten ihmisten, toisenlaisten kasvien ja toisenlaisten eläinten parissa, nauttinut toisesta auringosta ja kävellyt toisen kuum valossa — toisen taivaan alla, toisenlaisia ruokia syöden ja katsellen erilaisia maisemia tai erilaista merta. Minä tiesin vain millainen on kuiva kausi, meikäläinen sateinen. Suomalaiset tuntevat kevään, kesän, syksyn ja talven. Minä poikkesin heistä.

Rosa Lemberg in English

Oppiaineet: englanti, historia

Tehtävä: Lukekaa englanninkielinen teksti

Rosan elämästä:

1. Keskustelkaa, mitkä olivat mielestänne Rosan elämän käännekohtia.
2. Miettikää, millaisia vaikutuksia eri puolilla maailmaa elämisessä oli Rosan elämään.
3. Kirjoittakaa oma elämäntarina englanniksi.

Joseph Owindin kokemuksia Suomesta

Oppiaineet: historia, äidinkieli

Tehtävä: Lukekaa ote Joseph Owindin kirjasta "Kato, kato nekru"
(Teksti sivulla 16.)

1. Miten ihmiset reagoivat Afrikasta Suomeen muuttaneeseen ihmiseen 1960-luvulla?
2. Miettikää syitä reaktioille. Voiko käytöstä puolustella jotenkin?
3. Miettikää, miten Suomi on muuttunut. Voiko vastaava tilanne olla vielä mahdollinen?
4. Kirja on julkaistu vuonna 1972. Millaisia ajatuksia sen nimi herättää?
5. Joseph on muuttanut takaisin Keniaan. Kirjoita hänelle kirje, jossa kerrot, millaisena Suomi tänään voisi näyttäytyä uudelle tulokkaalle.

Diaspora ja kehitysyhteistyö

Diasporalla on suuri merkitys Afrikan maiden talouteen, politiikkaan ja sosiaaliseen elämään. Rahalähetykset entiseen kotimaahan ylittävät monessa maassa virallisen kehitysavun määrän. Diasporayhteisöillä on merkittävä rooli yritystoiminnan kehittämisessä sekä tietotaidon siirtämisessä. Diasporayhteisöjen tärkeydestä kertoo jo sekin, että Afrikan unioni on määritellyt diasporan Afrikan "kuudenneksi alueeksi".

Case: Suomen Somalia-verkosto
Tutustukaa Suomen Somalia-verkoston jäsenjärjestöjen ja suomalaisen kansalaisjärjestön meneillään oleviin hankkeisiin Somaliassa.

Musaraati

Oppiaineet: musiikki (myös alakoulu)

Tavoitteet: Afrosuomalaiseen musiikkiin tutustuminen

Kuvaus: Harjoituksessa tarkastellaan musiikkia ja kulttuurisia stereotyyppioita.

Ohjeet: Tutustutaan afrosuomalaiseen musiikkiin ja afrikkalaiseen nykymusiikkiin. Soita oppilaille musiikinäytteitä ja pyydä heitä arvaamaan musiikin alkuperää. Keskustelkaa siitä, mihin arvaukset perustuivat. Koittakaa tunnistaa laulun kieliä ja käytettyjä instrumentteja. Kuuleeko afrikkalaista tai afrosuomalaista musiikkia paljon radiosta? Miksi? Etsikää tietoja Afrikan eri alueiden perinteisestä ja nykymusiikista. Selvittäkää ryhmissä artistien taustat. Etsikää tietoja Afrikan eri alueiden perinteisestä ja nykymusiikista.

Keskusteluun:

Yllättikö musiikin alkuperämaa?

Oliko vaikea arvata, mistä musiikki oli kotoisin?

Jos, niin miksi tai miksei?

Jos musiikki oli oppilaille entuudestaan vierasta, mutta he pitivät siitä, kysy mahdollista syytä siihen, että he eivät olleet kuunnelleet sellaista aiemmin. Siksikö, ettei tällaista musiikkia soiteta radiossa? Miksei soiteta?

Nainen kuvissa

Oppiaineet: kuvataide, äidinkieli, suomi

Tarvikkeet: Sarjakuvaruudut, kopiot kuvista kaikille tai heijastetuna

Kuvaus: Harjoitellaan tarinan kerrontaa sarjakuvan avulla.

Ohjeet: Tutkikaa Arooska somalihäät-kuvaa (s.8) yhdessä, vaikka VTS-menetelmän mukaisesti (s. 7). Piirtäkää muutamalle ruudulle, mitä on tapahtunut vuotta ennen kuvan ottamista ja mitä on tapahtunut vuosi kuvan ottamisen jälkeen.

Oma kuva

Oppiaineet: kuvataide, äidinkieli, suomi, kielet

Tehtävä: Maalataan isolle paperille vartalo parin avulla. Pari piirtää vartalon ääriiviivat toisen maatesa paperin päällä. Vartaloiden sisään voidaan kirjoittaa itseä kuvaavia sanoja, maalata vaatteet, tai kuvan voi täyttää lisäämällä siihen itselle tärkeitä esineitä.

Myöhemmin muu ryhmä voi käydä kirjoittamassa ajatuksiaan tästä henkilöstä kuvaan. Omakuvat viimeistellään lisäämällä kuvaan kannustavia kommentteja toisesta, jonka jälkeen jokainen vahvistaa oman kuvan ääriiviivat lempivärillään.

Apulauseita:

Vahvimmat puoleni ovat.., Olen huomannut itsestäni, että.., Yllätin itseni taidoillani, kun.., Tahtoisin oppia..

ELÄMÄNKATSOMUKSIA

Uskonnonvapaus on ihmisoikeus (YK:n ihmisoikeuksien julistus, 18 artikla):

”Jokaisella ihmisellä on ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus; tämä oikeus sisältää vapauden uskonnon tai vakaumuksen vaihtamiseen sekä uskonnon tai vakaumuksen julistamiseen yksin tai yhdessä toisten kanssa, sekä julkisesti että yksityisesti, opettamalla sekä harjoittamalla hartautta ja uskonnollisia menoja”

Uskonnonvapaus

Oppiaine: uskonto, elämäntutkimus

Tehtävä:

1. Keskustelu- tai ryhmätöitä:

Miten uskonnonvapaus näkyy sinun arjessasi?

Miten uskonnonvapaus näkyy Suomessa?

Miten uskonnonvapaus näyttäytyy mediassa?

Osaatko sinä tai osaako lähiympäristösi suhtautua uskontoihin ja katsomuksiin yhdenvertaisesti?

2. Ottakaa selvää, miten eri uskonnot ja katsomukset ovat levittäytyneet Afrikan mantereelle.

Löydä suuri ja moderni Afrikka

Oppiaineet: maantieto, yhteiskuntaoppi, uskonto, elämäntutkimus

Ohjeet:

1. Vertailla Petersin ja tavanomaisen Mercatorin projektion antamaa kuvaa maailmasta. Pohdintakysymyksiä: Vaikuttaako se ihmisten mielikuviin maailmasta, jos Eurooppa esiintyy aina kartoissa keskellä ja todellista kokoaan suurempana? Miksi Afrikasta puhutaan usein kuin yhdestä maasta? Millaisia mielikuvia ihmisillä on Afrikan eri osista? Miksi me tiedämme enemmän Afrikan eläimistä ja maaseudun alkeellisemmista elinolosuhteista kuin vaikkapa Afrikan lukuisista moderneista suurkaupungeista?
2. Tutustukaa johonkin Afrikan suurista kaupungeista. Voitte etsiä tietoa Wikipedista ja päästä kaupunkiin "vierailulle" joko Google Earthin tai YouTube -filmien kautta.

Petersin projektio. [Vapaan lisenssin käyttöehdot.](#)

Mercatorin projektio. [Vapaan lisenssin käyttöehdot.](#)

Uutinen uskosta

Oppiaineet: uskonto, elämäkatsomustieto

Tehtävä: Etsitään lehdistä ja mediasta uskontoon ja uskomuksiin liittyviä uutisia. Niitä voi tutkia vaikka seuraavien kysymysten valossa:

- a. Löytyykö uskontoihin liittyviä uutisia helposti?
- b. Käsitelläänkö uskontoja mielestäsi puolueettomasti?
- c. Millaisia uutiskuvia on uskontoihin liittyvien uutisten yhteydessä?
- d. Arvioi uutisen sävyä: oliko se esimerkiksi vakava, hauska, pelottava, neutraali, informatiivinen...
- e. Oliko uutinen iso vai pieni ja mihin osastoon se lehdessä sijoittui?
- f. Olisiko saman uutisen voinut kirjoittaa jotenkin toisin? Kokeile!
- g. Onko olemassa mielestäsi tyypillisiä tapoja käsitellä tiettyjä uskontoja?

Minun, sinun ja meidän ennakkoluulot

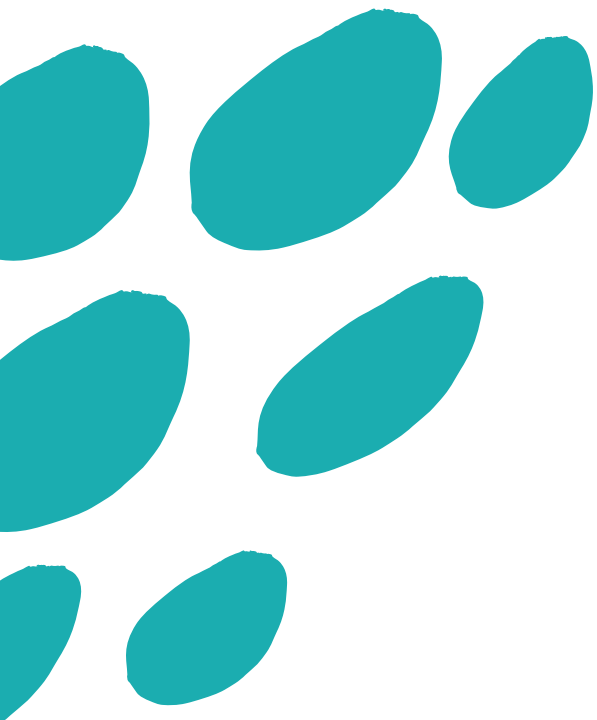
Oppiaineet: uskonto, elämäkatsomustieto (myös alakoulu)

Alkukeskustelu: Tämän harjoituksen tarkoituksena on omien ennakkoluulojen ja stereotyyppien kohtaaminen sekä niistä keskusteleminen. Opettaja voi johdatella teemaan vaikka seuraavien kysymysten avulla. Luokassa voi muodostaa pieniä pulinaporukoita, jotta jokainen pääsisi ääneen. Mitä ovat ennakkoluulot? Mistä ennakkoluulot ja stereotyyppit useimmiten johtuvat? Millaisiin tilanteisiin ne liittyvät? Onko ennakkoluuloista ja stereotyyppioista haittaa vai hyötyä?

Tehtävä:

1. Omiin ennakkoluuloihin tutustuminen. Pohtikaa ennakkoluulojanne yhdessä esimerkiksi seuraavien kysymysten avulla: Millaisia aikuiset ovat lasten ja nuorten mielestä? Millaisia opettajat ovat? Millaisia suomalaiset ovat? Kun ennakkoluulot on kirjattu ryhmissä paperille, niitä voi alkaa kyseenalaistaa esimerkiksi pohtimalla, että voivatko ne olla totta kaikkien kohdalla. Mistä ne ovat saattaneet saada alkunsa?
2. Kirjoittakaa tai keskustelkaa tilanteista, joissa oppilaat ovat havainneet itsellään esiintyviä ennakkoluuloja. Tilanne voi liittyä vaikka vieraan henkilön kohtaamiseen tai ennakkoluuloihin jotain asiaa tai paikkaa kohtaan. Tehkää tilanteista pieniä näytelmiä. Jos tilanteet päättyvät konfliktiin, pyrkikää keksimään niille vaihtoehtoisia loppuja.

Maailma lukuina

Katso viimeisimmät tilastot
Maahanmuuttoviraston sivuilta
tai
Euroopan muuttoliikeverkoston sivuilta

Kokonaiskuva 2018

PERHE
9 009

EU-KANSALAISTEN
REKISTERÖINNIIT
8 749

TYÖ
7 687

OPISKELU
5 202

KANSAINVÄLINEN
SUOJELU
2 740

KIINTIÖPAKOLAISET
750

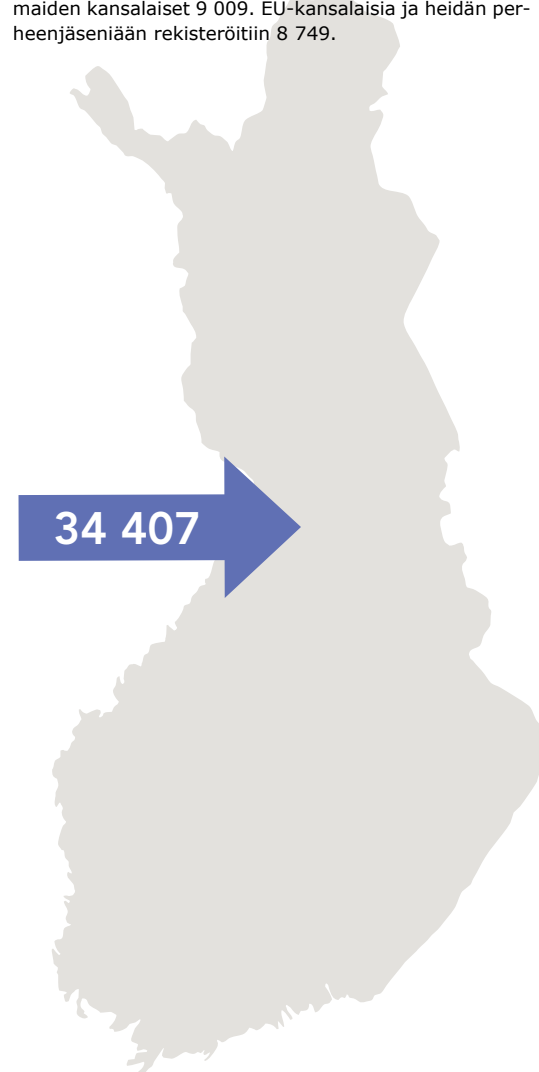

MUUT
270

Kuviossa on mukana Maahanmuuttoviraston myöntämät ensimmäiset oleskeluluvat kolmansien maiden kansalaisille sekä EU-kansalaisten ja heidän perheenjäsenten oleskeluoikeuden rekisteröinnit. Suurimman ryhmän muodostavat perhesiteen perusteella tulleet kolmansien maiden kansalaiset 9 009. EU-kansalaisia ja heidän perheenjäseniään rekisteröitiin 8 749.

34 407

Lähteet: Maahanmuuttovirasto

Maahanmuuton todelliset luvut

Oppiaine: matematiikka

Tehtävä: Tutkikaa ryhmissä tilastoja ja piirtäkää diagrammeja havainnollistamaan vastauksia.

1. **Ulkomaalaiset Suomessa kansalaisuuksittain.**

- Kuinka monesta Afrikan maasta Suomessa on ihmisiä? Mistä Afrikan maasta on eniten edustajia? Entä vähiten?
- Kuinka monta afrikkalaistaustaista henkilöä asuu Suomessa? Kuinka monta prosenttia se on kaikista ulkomaalaisista Suomessa?

2. Tutki **Maahanmuuton tunnusluvut 2018 -julkaisusta** sivulta 21 viimeisintä tietoa yksintulleista alaikäisistä turvapaikanhakijoista.

- Kuinka monta yksin tullutta alaikäistä lasta **Suomeen** on tullut yhteensä vuonna 2018?
- Mistä maasta on saapunut eniten yksin tulleita alaikäisiä lapsia? Kuinka monta prosenttia se on kokonaismäärästä?
- Mistä maasta on tullut vähiten alaikäisiä turvapaikanhakijoita? Kuinka monta prosenttia kokonaismäärästä?
- Mistä johtuu, että juuri kyseisestä maasta on saapunut eniten alaikäisiä turvapaikanhakijoita?
- Mikä tilastossa on mielestäsi kaikista kiinnostavinta?

3. Tutkikaa Maahanmuuttoviraston **tilastokoosteen diagrammeja.**

- Kuinka monta oleskelulupahakemusta on haettu viime vuonna?
- Minkä maan kansalaiset hakivat Suomesta useimmin oleskelulupaa? Mikä voisi olla syy?
- Mitä tästä tuloksesta voisi sanoa?
- Vertaile tämän vuoden turvapaikanhakijoiden asumista vastaanotokeskuksissa viime vuosien **tilastoihin.**

Hyödyllisiä linkkejä:

Maahanmuuttoviraston tilastoja sis.

1. Ulkomaalaiset Suomessa kansalaisuuksittain
2. Tilastot eriteltynä
3. Oleskelulupatilastot
4. Turvapaikka- ja pakolaistilastot
- 5 Vastaanottotilastot
6. Kansalaisuustilastot
7. Karkotustilastot

Maahanmuuton tunnusluvut:

Vastaanottoiminnan tilastokatsaukset

Tilastokeskuksen Muuttoliiketilastot

Lähteet ja linkit:

www.maailmankoulu.fi

Fingon Globaalikasvatus-sivusto:

www.gloaalikasvatus.fi

Eettisen kaupan puolesta ry.:

**Medialukutaitoa vastamainoksista-
verkko-opetusmateriaali**

Yhteiset lapsemme

Ole rohkea ja reilu - opetuspaketti

**VTS-menetelmästä: Planin tuottama
Kuvien tarinat -materiaali**

Worldcomicsin Seinäsarjakuvan ohjeet

Ruskeat tytöt -blogi

W.E.A.L.L.B.E.- blogi

Somalinkielisten nuorten tarinat:

Warda Ahmed

Tekijät:

**Teksti: Wisam Elfadl ja
Hanna Niittymäki**

**Afrikka Suomessa -näyttelytekstit:
Afrikka Suomessa -näyttelyn käsikir-
joittaja YTT Anna Rastas, Tampereen
yliopisto.**

graafinen suunnittelu: Warda Ahmed

**Tämä materiaali on tuotettu
Ulkoasiainministeriön
globaali- ja viestintäkasvatusvaroin.**

TYÖVÄENMUSEO
WERSTAS

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN